

Principer för begravningsväsendets avgifter

Innehåll

1.	Inledning.....	2
2.	Anvisningens tillämpningsområde.....	3
3.	Begravningsväsendet i kyrkans ekonomi	3
4.	Begravningsväsendets avgifter i församlingarnas ekonomi.....	4
5.	Utgångspunkter för fastställande av avgifter	5
6.	Självkostnadspriser som grund för avgifterna.....	6
7.	Avgifter för graven och gravrättens giltighetstid.....	6
7.1	Grav, gravplats och gravutrymme.....	6
7.2	Minneslund, askgravlund och kolumbarium.....	7
7.3	Grunderna för gravavgifterna	7
7.4	Avgifter för Ortsbor och icke-Ortsbor.....	8
7.5	Ny grav, tidigare upplåten grav och förlängning av besittningstiden	8
7.6	Information om behovet av att förlänga gravrättens giltighetstid	10
7.7	Frågor kring användning av gamla gravar.....	10
7.8	Avtal, tillstånd och avgiftsbetalningar som gäller graven.....	11
8.	Avgifter för tjänster i anknytning till gravsättningen.....	11
8.1	Gravgrävning, gravtäckning och grundläggande iståndsättning av graven.....	11
8.2	Förvaring av avlidna.....	12
8.3	Kremering av den avlidne	13
8.4	Andra tjänster i anknytning till gravsättning.....	13
9.	Befrielse från avgifter.....	14
10.	Gravar som bevaras som kulturhistoriskt värdefulla	14
11.	Fakturering, möjlighet till ändringsökande samt indrivning	15
12.	Generering av begravningsväsendets intäkter	15
12.1	Exempel	16

1. Inledning

Enligt 4 § i begravningslagen (457/2003) är en församling eller kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan skyldig att på begäran tillhandahålla gravplats för en avliden som vid tidpunkten för dödsfallet hade sin hemkommun, eller sin bostadskommun om den avlidne inte vid sin död hade någon hemkommun, inom församlingens eller den kyrkliga samfällighetens område.

Enligt 6 § i begravningslagen kan en församling eller kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan ta ut avgifter för upplåtelsen av en gravplats, tjänster i anknytning till gravsättningen och skötseln av graven. Avgifterna får vara högst så stora som produktionskostnaderna för tjänsten i fråga. Grunderna för avgifterna ska vara desamma för alla dem som har rätt att bli gravsatta på församlingens eller den kyrkliga samfällighetens begravningsplats. Befrielse från avgifterna kan helt eller delvis beviljas på den grund att den avlidne var frontveteran eller av något därmed jämförbart skäl. Befrielsen från avgifter kan också gälla en sådan persons make.

Enligt 6 § i grundlagen (731/1999) får ingen utan godtagbart skäl särbehandlas på grund av någon orsak som gäller hans eller hennes person.

Enligt 3 kap. 36 § i kyrkolagen (652/2023) ska församlingarna ta ut avgifter för upplåtelse av gravplats och för tjänster i anslutning till gravsättningen. När avgifterna bestäms ska församlingens kostnader för produktionen av tjänsten beaktas. På de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten tillämpas dessutom 6 § i begravningslagen. Kyrkofullmäktige beslutar om de avgifter som tas ut för gravarna.

Enligt 27 § i begravningslagen får omprövning av ett sådant beslut av en församling eller en kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Det beslut som meddelas med anledning av begäran om omprövning får överklagas genom besvär hos förvaltningsdomstolen på det sätt som anges i förvaltningsprocesslagen (586/1996, numera lagen om rättegång i förvaltningsärenden 808/2019). Över förvaltningsdomstolens beslut får besvär anföras endast om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

Enligt 1 § i lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter (430/2015) beviljar undervisnings- och kulturministeriet årligen evangelisk-lutherska kyrkan finansiering för kyrkans lagstadgade uppgifter i anslutning till begravningsväsendet, folkbokföringen och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt

lösöre. Enligt 4 § i nämnda lag ska kyrkans centralfond lämna undervisnings- och kulturministeriet den information som ministeriet bestämmer och som behövs för uppföljningen av kostnaderna för de uppgifter som avses i 1 §.

Denna anvisning är bindande till den del den behandlar de lagstadgade ramvillkoren för avgifterna (se kapitlet *Utgångspunkter för fastställande av avgifter*). De övriga principerna som presenteras i denna anvisning är rekommendationer.

I de kyrkliga samfälligheterna är begravningsverksamheten vanligen samfällighetens uppgift, inte de enskilda församlingarnas. I denna anvisning används emellertid för korthetens skull ordet *församling* om en församling och kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan. I kyrkliga samfälligheter beslutar på motsvarande sätt gemensamma kyrkofullmäktige och gemensamma kyrkorådet om de viktigaste frågorna, men i denna anvisning används organens namn *kyrkofullmäktige* och *kyrkorådet*.

2. Anvisningens tillämpningsområde

Till församlingarnas begravningsväsende räknas underhållet av begravningsplatser, byggnader och lokaler som betjänar begravningsväsendet samt tjänster i anknytning till gravsättningen, såsom förvaring av avlidna samt gravgrävning och gravtäckning. Av de uppgifter som hör till begravningsväsendet omfattas gravskötselavtalen inte av anvisningens tillämpningsområde. Om gravskötselavtalen har cirkulär nr 18/2023 *Administration och bokföring av gravskötselavtal* publicerats. Kostnaderna och intäkterna för gravskötselavtalen ska framgå separat av församlingarnas bokföring.

Enligt anvisningen om fördelning av kostnader fördelas kostnaderna och intäkterna för lokaler som används för jordfästning samt kostnaderna och intäkterna för begravningsförrättningar på uppgiftsområdet *jordfästning* under huvudtiteln *församlingsverksamhet*, vilket innebär att också dessa står utanför anvisningens tillämpningsområde. Angående lokalhyror vid jordfästning se betänkande 4/2012 av kyrkomötets allmänna utskott samt konstitutionsutskottets utlåtande 1/2012.

I denna anvisning behandlas avgifter som ska fastställas för begravningskunder. Om församlingen erbjuder tjänster till andra huvudmän för begravningsplatser eller andra branschaktörer, ska priserna avtalas separat och de kan fastställas på företagsekonomiska grunder.

3. Begravningsväsendet i kyrkans ekonomi

Enligt Statistikcentralens uppgifter avled 63 219 personer i Finland år 2022. Enligt de uppgifter som församlingarna meddelat var antalet begravingar på församlingarnas begravningsplatser

57 851, det vill säga cirka 92 procent av de avlidna begravdes där. En stor del av dem som begravs på andra platser än församlingarnas begravningsplatser kremeras i församlingarnas krematorier. Avsikten är att begravningsväsendets uppgifter ska skötas inom ramen för statlig finansiering och avgiftsintäkter, så att kyrkoskattemedel inte kalkylmässigt används för att underhålla begravningsplatser eller för begravningsväsendets tjänster. Enligt en anvisning i ärendet från 2012 borde avgiftsintäkterna täcka 20–25 procent av begravningsväsendets totala kostnader. År 2022 var begravningsväsendets kostnader cirka 157,5 miljoner euro och intäkterna cirka 35,7 miljoner euro, sektorbidraget var cirka -121,8 miljoner euro. Begravningsväsendets sektorbidrag var cirka 15 procent av de ekonomiska församlingens enheternas verksamhetsbidrag år 2022.

Den statliga finansieringen år 2022 var cirka 118,9 miljoner euro, varav 2,4 miljoner euro fördelades på utvecklingen av Kirjuri och 6,9 miljoner euro på bidrag avsedda för vården av kulturarvet. Den återstående delen på 109,5 miljoner euro redovisades till församlingarna i relation till invånarantalet i den kommun som motsvarar den ekonomiska församlingens enheten.

Målet att sköta begravningsväsendets uppgifter med statlig finansiering och avgiftsintäkter uppfylls inte. Dessutom bör det beaktas att en del av den statliga finansieringen som ska fördelas mellan församlingarna används för lagstadgade uppgifter i anslutning till folkbokföringen och bevarandet av kulturarvet. Enligt nuvarande uppgifter täcker den statliga finansiering som begravningsväsendet har tillgång till endast cirka 70 procent av begravningsväsendets totala kostnader. Lagen om statlig finansiering till evangelisk-lutherska kyrkan för skötseln av vissa samhällsuppgifter har ändrats, så att höjningen av finansieringsbeloppet under 2024–2027 årligen motsvarar ökningen i konsumentprisindex minskad med en procentenhet. Därför ökar behovet av att täcka en ännu större andel av kostnaderna med avgiftsintäkter än i nuläget. Det finns fortfarande sådant som kan vidareutvecklas angående grunderna för fördelningen av den statliga finansieringen till församlingarna, så att fördelningen bättre står i relation till de lagstadgade samhällsuppgifterna som är finansieringens användningsändamål.

4. Begravningsväsendets avgifter i församlingarnas ekonomi

Grunderna för prissättningen av prestationer inom begravningsväsendet är bokföring enligt författningar och anvisningar, fördelning av kostnaderna och statistikföring. Begravningsväsendets uppgifter och hållandet av begravningsplatser förutsätter långsiktig planering, uppföljning av servicenivån och beredskap inför kommande behov. I skötselplanerna för begravningsplatserna fastställs kostnadseffektiva principer för underhållet för att upprätthålla begravningsplatsernas värdighet, estetiska värden och kulturhistoriska värden, beroende på omständigheterna. Årlig justering behövs för att se till att begravningsväsendets avgifter står i rätt proportion till kostnaderna.

En central orsak till att kyrkolagen ändrades 2012 med avseende på begravningsväsendets avgifter var att skillnaderna mellan avgifterna i olika församlingar ansågs vara för stora. Lagändringen förväntades leda till bättre överensstämmelse mellan avgifterna samt till att avgifterna skulle stå i rätt proportion till servicenivån.

Målet om att förenhetliga avgifterna har inte uppfyllts. Enligt statistiken utgör avgiftsintäkterna fortfarande mindre än 15 procent av kostnaderna i cirka hundra ekonomiska församlingenheter, och mindre än 10 procent i cirka trettio av dessa. Begravningsväsendets kostnader för begravningsplatserna i dessa församlingar täcks fortfarande med kyrkoskattemedel. Målet har varit att avgiftsintäkterna ska täcka minst 20 procent av begravningsväsendets totala kostnader. Eftersom församlingarna erbjuder tjänsten till alla ordsbor oberoende av deras medlemskap i en församling, kränker situationen jämlikheten mellan församlingsmedlemmarna och dem som inte hör till kyrkan. Om avgifterna höjdes till den rekommenderade nivån i dessa församlingar, skulle höjningen fördelas jämnt på såväl församlingsmedlemmarna och de som inte hör till kyrkan, och kyrkoskatten som uppbärs av församlingsmedlemmarna skulle kunna sänkas i motsvarande grad. I flera församlingar skulle effekten på kyrkoskattesatsen kunna vara cirka en halv tiondels procentenhet (t.ex. 1,75 -> 1,70).

5. Utgångspunkter för fastställande av avgifter

Kraven på avgifterna kan grupperas enligt följande:

1. Ärenden som omfattas av begravningslagens bestämmelser om avgifterna (ordsbor):
 - avgifterna får vara högst så stora som självkostnadspriset,
 - grunderna för avgifterna ska vara desamma för alla,
 - rabatt eller befrielse kan beviljas endast på den grund att den avlidne var frontveteran, eller av något därmed jämförbart skäl, och till en sådan persons make,
 - kostnaderna för produktionen av tjänsten beaktas i enlighet med kyrkolagen.
2. Begravningsväsendets ärenden som inte omfattas av bestämmelserna om lika avgift (icke-ordsbor):
 - avgiften kan vara högre än vid begravning av ordsbor,
 - avgifterna får vara högst så stora som självkostnadspriset,
 - förbud mot diskriminering enligt 6 § i grundlagen. Förbudet är vanligen ett hinder för olika avgifter av skäl som beror på den avlidnes bakgrund,
 - kostnaderna för produktionen av tjänsten beaktas i enlighet med kyrkolagen.
3. Avgifter för andra tjänster än de som avses i 6 § i begravningslagen:
 - begravningslagen fastställer inga begränsningar,
 - förbud mot diskriminering enligt 6 § i grundlagen.

6. Självkostnadspriser som grund för avgifterna

Enligt den nya anvisningen om fördelning av kostnader (cirkulär nr 14/2024) indelas huvudtiteln *begravningsväsendet* (Huvudtitel 4) i följande uppgiftsområden: *förvaltning av begravningsplats* (401), *underhåll på begravningsplatser* (403, motsvarar i huvuddrag det tidigare uppgiftsområdet *fastigheter på begravningsplats*), *gravsättning* (404, motsvarar i huvuddrag det tidigare uppgiftsområdet *det egentliga begravningsväsendet*), *förvaring av avlidna* (406) och *krematorier* (407). Det potentiella uppgiftsområdet gravskötselavtal och avgifterna för gravskötselavtal omfattas inte av tillämpningsområdet för denna anvisning. Uppgiftsområdenas självkostnadspriser beräknas enligt anvisningen om fördelning av kostnader.

Uppgiftsområdenas självkostnadspriser används för att härleda självkostnadspriserna för olika prestationer som i sin tur ligger till grund för begravningsväsendets avgifter. Anvisningen om uträkning av självkostnadspriserna för olika prestationer finns i kapitlet "Uträkning av begravningsväsendets självkostnadspriser" i anvisningen om fördelning av kostnader. Självkostnadspriserna ligger inom uppgiftsområdet *underhåll på begravningsplatser* till grund för avgifterna för gravplats och avgifterna för förlängning av gravens besittningstid, inom uppgiftsområdet *gravsättning* till grund för avgifterna för gravsättning av den avlidne, inom uppgiftsområdet *förvaring av avlidna* till grund för avgifterna för förvaring av avlidna och inom uppgiftsområdet *krematorier* till grund för avgifterna för kremering av avlidna.

7. Avgifter för graven och gravrättens giltighetstid

(Hänvisning: Anvisning om fördelning av kostnader, kapitel 5.3.2)

7.1 Grav, gravplats och gravutrymme

I fråga om besittningen är graven en enda helhet, till vilken kan höra en eller flera ytor, det vill säga gravplatser, som behövs för gravsättning av en kista eller en urna. På gravplatsen kan det finnas ett eller flera gravutrymmen under varandra som behövs för gravsättning av en kista eller en urna. Gravutrymmena under varandra på gravplatsen hör alltid till samma grav och därför är det ändamålsenligt att fastställa avgiften för gravrättens giltighetstid utifrån det inkluderade antalet gravplatser. Om det till graven hör två gravplatser, är avgiften för graven 2 x priset för en gravplats.

I samband med upplåtelse av graven och förlängning av besittningstiden bör man se till att besittningen av de gravplatser som hör till graven upphör samtidigt. Till samma grav kan till exempel inte höra både gamla gravplatser för all framtid och gravplatser för en bestämd tid, utan de ska hållas separat i gravbokföringen. När graven upplåts eller besittningstiden förlängs tar man ut en avgift för alla gravplatser som hör till graven i fråga. En gravplats som är ledig tills

vidare kan inte reserveras för eventuell kommande användning utan att besittningen överläts och en avgift betalas för detta.

7.2 Minneslund, askgravlund och kolumbarium

Minneslundar och askgravlundar är gravområden som upprätthålls av församlingen och där den avlidnes familj eller släkt inte har någon gravrätt till en specifik gravplats. Grunden för avgiften är i huvudsak kostnaderna för skötseln och underhållet av området. På området finns det vanligen gemensamma minnesmärken där en namnplakett med den begravda personens namn kan fästas. Enligt 10 § i biskopsmötets anvisning 9.2.1999 tillämpas ingen besittningstid på namnplaketter, utan de bevaras på platsen om det inte finns något hinder för detta.

Verksamhetsprincipen för ett kolumbarium, det vill säga ett urnvalv, kan vara en typ av familjegrav som upplåts för en bestämd tid och vars besittningstid vid behov kan förlängas, eller en typ av minneslund där de anhöriga inte har någon gravrätt. Avgifterna för den förstnämnda typen fastställs som för en urngrav av typen familjegrav, medan avgifterna för den senare typen fastställs som för gravsättning av aska i en minneslund.

7.3 Grunderna för gravavgifterna

Det kan finnas skillnader i avgifterna för en gravplats, beroende på områdets kvalitetsnivå eller underhåll. Till exempel på ett område där det finns en sockelbalk för gravvårdar, kan gravplatsen vara dyrare än på ett område där det inte finns en sådan. På ett område där församlingen klipper gräset kan gravplatsen vara dyrare än på ett område där det inte finns en sådan tjänst. För innehavaren av gravrätten kan ett alternativ som omfattar intensiv allmän skötsel ändå vara förmånlig, såvida inte gravarna som omfattas av den kungörs vara oskötta. På ett område där gravsättning endast kan ske i ett skikt på grund av förhållandena på begravningsplatsen kan avgiften för en gravplats vara lägre än på ett område där gravutrymmen under varandra är möjliga. Vanligen är det tillrådligt med enkla avgifter, till exempel är det inte ändamålsenligt att specificera separata avgifter för skötsel av gräsmattan eller dylikt, liksom man inte heller specificerar avfallshandlingens eller vinterunderhållets andel av avgiften för gravplatsen. Vid behov förklarar församlingen de kostnadsfaktorer som ligger till grund för avgiften för gravplatsen till den person som sköter begravningsarrangemangen.

Avgifterna har en styrande effekt på valet av gravplats och gravsättning. En urngravplats är vanligen betydligt förmånligare än en kistgravplats eftersom behovet av yta är mindre. En gravplats för den avlidnes aska i en minneslund är på motsvarande sätt vanligen förmånligare än en urngravplats av typen familjegrav. Om en förlängning av besittningstiden för en grav som upplåtits tidigare är billigare än upplåtelsen av en ny grav, främjar man användningen av gamla gravar och deras fortsatta skötsel.

Avgifterna får inte heller vara indirekt diskriminerande, så att de faktiskt skulle leda till ett diskriminerande slutresultat. Prissättningsgrunderna för *konfessionslösa gravområden* får inte avvika från prissättningsgrunderna för kristligt invigda gravområden. Detta bör beaktas också när en gravplats tillhandahålls på ett konfessionslöst gravområde som hålls av en annan församling utifrån ett avtal mellan församlingarna. En gravplats på det konfessionslösa gravområdet ska tillhandahållas för invånare på bägge orterna som ett neutralt alternativ med tanke på prissättningen.

Enligt 6 § i begravningslagen får avgifterna som tas ut inom begravningsverksamheten vara högst så stora som produktionskostnaderna för tjänsten i fråga och därför utgör självkostnadspriset ett pristak för gravplatsen. Enligt 22 § i begravningslagen anses den statliga finansieringen i första hand fördelas på hållandet av begravningsplatser, och därför strävar man vanligen efter att avgiften för en gravplats ska vara lägre än självkostnadspriset.

7.4 Avgifter för Ortsbor och icke-Ortsbor

Vid upplåtelsen av en ny grav för gravsättning av en icke-ortsbo kan avgiften för gravplatsen vara högre än om det handlar om en Ortsbo. Orsaken till detta är att församlingen i första hand ska se till att det finns tillräckligt många lediga gravutrymmen på begravningsplatsen för den egna kommunens invånare. En avgörande faktor vad gäller detta är den avlidnes bostadsort, inte till exempel bostadsorten för den person som sköter om begravningsarrangemangen. Om man av en särskild orsak beslutar att upplåta en grav vid ett annat tillfälle än då det skett ett dödsfall, fastställs avgiften utifrån vem graven är avsedd för och situationen vid upplåtelse-tidpunkten. Ett avtal enligt 3 kap. 32 § i kyrkolagen ingås i ärendet. Eventuella senare ändringar av bostadsorten påverkar inte ärendet.

I motiveringen till ändringen av kyrkolagen (780/2012) med avseende på begravningsväsendets avgifter fäste man vikt vid att skillnaden i priset för en gravplats som upplåts för gravsättning inte får vara för stor mellan Ortsbor och icke-Ortsbor. I den nya kyrkolagen finns bestämmelsen i fråga i 3 kap. 36 §. Att en avliden person hade flyttat till en annan ort under sina sista levnadsår, men ville begravas på sin gamla bostadsort är vanligt. I en sådan situation upplevs en betydligt högre avgift för en icke-Ortsbo ofta vara oskälig. Begravningslagen möjliggör inte avgiftsrabatter från fall till fall av sådana skäl.

7.5 Ny grav, tidigare upplåten grav och förlängning av besittningstiden

Rätten till en grav upplåts för en bestämd tid, högst 50 år åt gången. Kyrkofullmäktige beslutar om de avgifter som tas ut för gravarna. Samtidigt fastställs hur lång besittningstid som kan upplåtas åt gången. Den normala besittningstiden är 25 år. När gravrättens giltighetstid håller på att upphöra, kan innehavaren av gravrätten förlänga den, om det inte finns något hinder för detta. Församlingens praxis tillämpas på ärendet. Besittningstiden förlängs vanligen inte med

exempelvis ett år åt gången, utan vanligen förlängs besittningstiden med samma besittningstid som tillämpas vid upplåtelsen av en ny grav, till exempel 25 år. Grunderna för avgifterna för upplåtelse av gravrätt och förlängning av gravrättens giltighetstid ska vara desamma för ortens alla invånare, oberoende av om den avlidne var församlingsmedlem eller inte.

Om den avlidne begravs i en grav som upplåtits tidigare, tas ingen avgift ut för gravplatsen för den tid som gravrätten fortfarande är giltig. Enligt 3 kap. 30 § i kyrkolagen kan besittningstiden vid behov förlängas, så att den alltid är giltig minst 15 år efter en gravsättning, dock minst under gravens integritetstid. I sitt reglemente för begravningsverksamheten eller i dispositionsplanen för begravningsplatsen kan församlingen fastställa en längre besittningstid än så, till exempel 25 år. Avgiften för gravplatsen tas ut för den tid som upplåts utöver den giltiga besittningstiden och faktureringen sker utifrån de tilläggsår som behövs. I en kistgrav som upplåtits tidigare kan vanligen också alltid aska efter avlidna begravas. Eftersom det handlar om en kistgrav, tas ändå en avgift för kistgrav ut vid förlängning av gravens besittningstid. Minimitiden på 15 år från gravsättningen enligt kyrkolagen gäller också gravsättning av den avlidnes aska.

Vid en förlängning av besittningstiden för en grav som upplåtits tidigare är avgiften för gravplatsen densamma för alla, oberoende av den tidigare begravda personens bostadsort. Om en ny avliden person begravs i en grav som upplåtits tidigare, beror inte heller då avgiften för den tilläggstid som behövs på den avlidne personens bostadsort. Inte heller bostadsorten för den person som sköter förlängningen av gravrättens giltighetstid påverkar ärendet. Avgiften för förlängningen av besittningstiden per gravplats kan vara densamma som avgiften för upplåtandet av en ny gravplats till en ortsbo under lika lång besittningstid. Om avgiften för en förlängning av besittningstiden fastställs så att den är förmånligare än avgiften för en ny grav, leder prissättningen till att gamla gravar används och minskar således behovet av ny areal för begravningsplatsen.

Ibland framställs begäran om en förlängning av gravens besittningstid till församlingen först efter att besittningstiden i själva verket redan har löpt ut. Om det inte finns något hinder för det, kan besittningstiden förlängas som normalt, varvid rättigheterna till graven bevaras oförändrade. Då tas ingen avgift ut retroaktivt för den tid som redan förflutit.

Enligt kyrkolagens övergångsbestämmelser har rättigheterna till gamla så kallade allframtidsgrovar i huvudsak bevarats. När en allframtidsgrav har bevarats i släktens besittning, behöver gravrätten till den inte förlängas, inte heller om en ny gravsättning görs i graven. Således tas heller inga avgifter ut för förlängning av besittningstid av allframtidsgrovar. Församlingen kan ta en allframtidsgrav i besittning endast via ett kungörelseförfarande om en oskött grav.

Om besittningen av en grav som lagligen har återgått till församlingen vidareupplåts, gäller upplåtelsen på bestämd tid, även om graven tidigare har varit en så kallad allframtidsgrav och även om graven upplåts till en person i samma släkt. För upplåtelsen tar församlingen ut normal avgift för den nya besittningstiden. Om upplåtelsen sker vid ett annat tillfälle än då det har skett ett dödsfall, har kyrkorådet befogenhet att fatta beslut i ärendet i enlighet med 3 kap. 29 § 2 mom. i kyrkolagen.

7.6 Information om behovet av att förlänga gravrättens giltighetstid

Avgifterna som tas ut för förlängning av gravrättens giltighetstid är en central faktor vid genereringen av begravningsväsendets intäkter. Enligt 14 § i begravningslagen ska församlingen vidta åtgärder när gravrättens giltighetstid löper ut. **Uppföljning av giltighetstiderna och avtal om förlängning av dem ska i alla församlingar höra till den årliga rutinen.**

Ofta känner innehavaren av gravrätten inte till längden på gravrättens giltighetstid eller när giltighetstiden löper ut. Församlingarna bör skapa ett förfarande för att informera innehavarna av gravrätten om att giltighetstiden håller på att löpa ut och att den kan förlängas. Förfarandet är inte lagstadgat, men det kan inte anses vara rätt att graven efter att besittningstiden löpt ut skulle upplåtas på nytt utan att innehavaren av gravrätten kontaktas. I första hand ska den innehavare av gravrätten som församlingen känner till informeras om att giltighetstiden har löpt ut. Om innehavaren av gravrätten inte är känd eller om denna inte reagerar, utökas informationen till alla berörda parter genom en kungörelse på graven. Vem som helst av de berörda parterna kan förlänga gravens besittningstid om så önskas. Kungörelsen ska också publiceras i en tidning, om ärendet inkluderar avlägsnande av en gravvård. Betalning av avgiften för förlängd besittningstid ger inte den person som sköter ärendet förtur till graven, utan när gravrättens giltighetstid förlängs bevaras rättigheterna oförändrade.

7.7 Frågor kring användning av gamla gravar

Graven är grav för de avlidna som begravts där. Familjemedlemmar och släktingar kan med stöd av ett avtal eller bestämmelserna i kyrkolagen ha rätt att bli begravda i graven, men bara om det inte föreligger något hinder för detta. Ett hinder för en ny gravsättning kan till exempel vara ett träd som växer på graven. Även i ett kistgravutrymme som tagits i bruk tidigare är gravsättning efter integritetstiden endast möjlig om det inte föreligger något hinder för detta. Ett hinder kan vara en avliden som begravts i gravutrymmet tidigare och som inte har förmultnat. Besittningstiden för en sådan grav kan normalt förlängas, men eventuellt kan det bara vara möjligt att gravsätta aska i graven i framtiden. Församlingen är vanligen inte skyldig att kompensera innehavaren av gravrätten för begränsningar som beror på olika omständigheter och som innebär att en grav inte kan användas på nytt. Sådana hinder för att gravar ska kunna användas på nytt som församlingen känner till antecknas i gravbokföringen. Allmänna

begränsningar för användningen av begravningsplatsen konstateras i begravningsplatsens dispositionsplan.

7.8 Avtal, tillstånd och avgiftsbetalningar som gäller graven

Ett avtal om innehavaren av gravrätten samt om vem som har rätt att begravas i graven ingås först efter att avgifterna för graven och gravsättningen har betalats. Detsamma gäller överlämnande av gravbrev och ett eventuellt tillstånd för en gravvård. Ett avtal som gäller graven eller gravrätten ska delges alla berörda parter för kännedom.

8. Avgifter för tjänster i anknytning till gravsättningen

8.1 Gravgrävning, gravtäckning och grundläggande iståndsättning av graven

(Hänvisning: Anvisning om fördelning av kostnader, kapitel 5.3.3)

Centrala tjänster i anknytning till gravsättningen är gravgrävning, gravtäckning och grundläggande iståndsättning av graven. Eftersom dessa uppgifter är nödvändiga vid alla gravsättningar, kan avgifterna kombineras, vilket innebär att de tjänster som faktureras helt enkelt är gravsättning av kista samt gravsättning av den avlidnes aska eller urna. Vid sidan av dessa kan avgiften för förvaring av den avlidne specificeras. På begäran förklarar församlingen de kostnadsfaktorer som ligger till grund för avgiften för tjänster i anknytning till gravsättningen till den person som sköter begravningsarrangemangen.

Uppgifterna omfattas av bestämmelserna i begravningslagen och därför ska grunderna för avgifterna vara de samma för alla ortsbor. Avgifterna för tjänsterna i anknytning till gravsättningen ska inte särskiljas utifrån den avlidnes bostadsort, såvida det inte finns en motiverad anledning till detta. Med stöd av 22 § i begravningslagen kan den statliga finansieringen i första hand anses gälla hållandet av begravningsplatser, och därför syns dess effekt framför allt i avgiften för gravplatsen. Prissättningen av tjänsterna i anknytning till gravsättningen kan ligga nära tjänstens självkostnadspris.

På grund av förhållandena på begravningsplatserna kan gravgrävning, gravtäckning och grundläggande iståndsättning av graven orsaka församlingen olika kostnader på olika begravningsplatser och under olika årstider. En enhetligare prissättning borde vara målet, men skillnader som beror på omständigheterna kan beaktas i avgifterna för tjänster i anknytning till gravsättningen. En princip vid prissättningen av åtgärder kan vara att olika priser fastställs endast för sådant som den avlidnes anhöriga kan påverka. Av pietetsskäl täcks graven så snart som möjligt efter nedsänkningen av den avlidne, vilket kan ge församlingen merkostnader om begravningen sker på en lördag. Det rekommenderas dock att kostnaderna inkluderas i en enhetlig avgift, på samma sätt som kostnaderna för upptining av tjäle vintertid.

Om det vid graven finns sådant som försvårar utförandet av uppgifterna och som inte kan omfattas av en enhetlig prissättning, kan avgiften fastställas på timbasis. Sådana uppgifter är till exempel flytt av kantstenar och stora gravvårdar samt utförande av arbete på en plats där maskingrävning inte är möjlig. I taxan kan man beakta nödvändig utrustning. Timbaserad fakturering ska överenskommas separat med den person som sköter begravningsarrangemangen innan arbetena utförs. Om församlingen inte erbjuder nämnda tjänster, kan församlingen meddela kunden att kunden måste beställa tjänsten separat från ett företag i branschen. Vid behov övervakar församlingen att arbetet utförs i enlighet med församlingens krav, men i övrigt är det en sak mellan den person som sköter begravningsarrangemangen och ett företag.

8.2 Förvaring av avlidna

(Hänvisning: Anvisning om fördelning av kostnader, kapitel 5.3.4)

I allmänhet borde församlingarna sträva efter att tiden mellan dödsfallet och gravsättningen inte blir för lång. Således rekommenderas det att avgiften för kylförvaring av avlidna ligger nära självkostnadspriset. Förvaring av avlidna kan anses vara en nödvändig tjänst i anknytning till gravsättningen och därför ska avgiften vara densamma för alla ordsbor. De begränsade utrymmena för kylförvaring kan utgöra en grund för att ta ut en högre avgift för förvaring av en avliden från en annan ort än för förvaring av en avliden ordsbo. Inte heller då får avgiften överstiga självkostnadspriset.

Avståndet mellan förvaringsutrymmet och begravningsplatsen kan förutsätta transport av den avlidne med ett fordon till begravningsplatsen. Vanligen är transport av avlidna en sak mellan den person som sköter begravningsarrangemangen och en begravningsbyrå och berör inte församlingen. Om det dock handlar om ett internt arrangemang inom församlingen, såsom en transport som beror på att förvaringsutrymmet är fullt och som den person som sköter begravningsarrangemangen inte kan påverka, kan transporten ligga på församlingens ansvar. Kostnaderna för en sådan uppgift kan beaktas i självkostnadspriset och inkluderas i den enhetliga avgiften för tjänsterna i anknytning till gravsättningen. Den person som sköter begravningsarrangemangen faktureras separat för kostnaderna, om detta har överenskommit. Om det handlar om en transport av den avlidne för jordfästning, beaktas inte transporten i självkostnadspriset eller i avgifterna för tjänster i anknytning till gravsättningen, utan kostnaderna och intäkterna för transporten fördelas på uppgiftsområdet *jordfästning* under huvudtiteln *församlingsverksamhet*.

8.3 Kremering av den avlidne

(Hänvisning: Anvisning om fördelning av kostnader, kapitel 5.3.5)

En församling som upprätthåller ett krematorium tar ut en avgift för kremering. Avgiften kan högst motsvara självkostnadspriset för kremeringen. Avgiften kan vara lägre för avlidna på den ort där krematoriet finns. Om krematoriet upprätthålls av flera församlingar, kan avgiften vara lägre för avlidna på alla orter där de församlingarna finns. Förvaring av den avlidne i krematoriet före kremeringen är en sak vars längd den person som sköter begravningsarrangemangen inte kan påverka och därför borde kostnaderna för krematoriets kylrum inkluderas i den enhetliga avgiften för kremeringen.

Enligt begravningslagen ska askan inom ett år efter kremeringen gravsättas eller på något annat bestående sätt placeras på en plats. Om den avlidnes anhöriga inte inom denna tid trots uppmaning tar hand om gravsättningen av askan, ska askan placeras på den begravningsplats där den avlidne har rätt att bli begraven. Enligt 19 § i begravningslagen sker detta på den avlidnes dödsbos bekostnad.

8.4 Andra tjänster i anknytning till gravsättning

(Hänvisning: Anvisning om fördelning av kostnader, kapitel 5.3.1)

Församlingarna kan beroende på omständigheterna och behoven också erbjuda andra tjänster i anknytning till gravsättning. När en tjänst definieras ska det utredas om det primärt handlar om en tjänst som hör till ett uppgiftsområde inom begravningsväsendet eller om det till exempel är en tjänst i anknytning till jordfästning. Om uppgiften kan anses vara en nödvändig tjänst i anknytning till gravsättningen, ska begravningslagens bestämmelser om avgifterna beaktas i prissättningen. Tjänsterna kan prissättas separat per verksamhet eller enligt timtaxa, så att den som beställer tjänsten känner till betalningsgrunden när ärendet överenskoms. Vid prissättningen av alla tjänster som församlingen tillhandahåller ska en jämlik behandling enligt grundlagen beaktas.

Begravningsväsendets avgiftsbelagda förvaltningstjänster är utredningar om gravrätten, graven och gravsättningen, och uppdrag som gäller dem kan överenskommas vid behov. Avgiften kan fastställas per arbetstimme, så att avgiften motsvarar självkostnadspriset för utförandet av uppdraget. Utöver detta beaktas ersättningar för eventuella släktutredningar, nödvändiga meddelanden och höranden i enlighet med självkostnadspriserna för dem. Vid överenskommelsen om ett uppdrag och vid behov när arbetet framskrider borde församlingen presentera en uppskattning för kunden om den arbetstid som behövs för att genomföra projektet och om kostnaderna.

9. Befrielse från avgifter

En församling kan helt eller delvis bevilja befrielse från avgifterna för graven och tjänsterna i anknytning till gravsättningen på den grund att den avlidne var en frontveteran som försvarade Finland i krig under 1939–1945 eller av något därmed jämförbart skäl. Som frontveteran betraktas en person som har beviljats frontmannatecken, fronttjänsttecken, fronttecken, veterantecken eller frontmannatecken för utlänningar. Vid beviljande av befrielse från avgifter jämföras med frontveteran en person som underställd försvarsmakten åren 1945–1952 har deltagit i rövningen av sjöminor eller i desarmeringen av rövningshinder i sjöstridskrafternas fartygsenheter eller i rövningen av landminor i norra Finland och en person som under krigen 1939–1945 har verkat i sjukvårdsuppgifter på försvarsmaktens vårdplatser samt en person som under krigen 1939–1945 med stöd av värnpliktslagen beordrats till tjänstgöring vid någon av försvarsmaktens skolningscentraler. Tjänstgöringen för en person som jämföras med frontveteran påvisas med ett intyg från Krigsarkivet. Befrielsen från avgifter kan också gälla en sådan persons make.

Ovan nämnda möjlighet till befrielse från avgifter har föreskrivits separat (627/2003), eftersom 6 § 2 mom. i begravningslagen ansågs vara ett hinder för alla befrielser från avgift. Således kan församlingarna inte bevilja andra befrielser från avgift än de som nämns separat i lagen.

Befrielser från avgift tillämpas jämlikt oberoende av medlemskap i en församling. Vad gäller gravplats beviljas befrielse vanligen för den första besittningstiden eller, om den avlidne begravs i en grav som upplåtits tidigare, vid en förlängning av besittningstiden i samband med en begravning. Efter detta är graven tillgänglig som normalt för släkten och därför tas normal avgift ut för en senare förlängning av besittningstiden.

10. Gravar som bevaras som kulturhistoriskt värdefulla

Genom sitt cirkulär nr 16/1994 har kyrkostyrelsen instruerat församlingarna att bevara jägargravar och genom cirkulär nr 25/1995 gravar för riddare av Mannerheimkorset. De flesta av dessa gravar är gravar som upplåtits för all framtid i enlighet med den gamla kyrkolagen. För gravar på bestämd tid tas normal avgift ut för en förlängning av besittningstiden så länge som graven är i släktens besittning. En grav kan upprätthållas med församlingens medel först efter det att den har återgått till församlingen då gravrättens giltighetstid har löpt ut eller i egenkap av en oskött grav, varvid släkten inte längre har rätt till graven.

Detsamma gäller också andra gravar som ska bevaras som kulturhistoriskt värdefulla samt gravar som församlingen har tagit ansvar för enligt 3 kap. 33 § 1 mom. i kyrkolagen. Se Museiverkets publikation för inventering av begravningsplatser (*Hautausmaiden inventointiopas*,

Helsingfors 2015) om inventeringar av kulturhistoriskt värdefulla gravar och gravområden. Om det på begravningsplatsen finns en grav som återgått till församlingen och som en förening som värnar om kulturarvet har konstaterat ska bevaras, kan församlingen komma överens om att föreningen på sin bekostnad sköter om betalningen av avgiften för gravens besittningstid och skötseln av graven.

11. Fakturering, möjlighet till ändringssökande samt indrivning

Enligt 27 § i begravningslagen får omprövning av ett sådant beslut av en församling eller en kyrklig samfällighet inom evangelisk-lutherska kyrkan som gäller tillhandahållande av gravplats eller de avgifter som tas ut inom begravningsverksamheten begäras på det sätt som anges i förvaltningslagen. Vad gäller avgifterna avses med beslut i praktiken en faktura som adresserats till kunden. Enligt 46 § i förvaltningslagen (434/2003) ska en anvisning om hur man begär omprövning bifogas till fakturan. På fakturan ska nämnas att avgiften är utsökbar utan separat beslut (1 § i lagen om verkställighet av skatter och avgifter 706/2007 samt 2 § i statsrådets förordning 1324/2007) och att avgiften är momsfri.

Det bör observeras att möjligheten till ändringssökande enligt begravningslagen bara gäller offentliga avgifter som omfattas av bestämmelserna i begravningslagen. Avgifter som är privaträttsliga till sin natur, såsom lokalhyror för jordfästning och minnesstund, ska faktureras separat. Till sådana fakturor bifogas ingen anvisning om hur man begär omprövning och de är inte direkt utsökbara.

Församlingens beslutsfattande som gäller en samhällsuppgift ska vara öppet och transparent och därför borde beräkningarna över grunderna för avgiften göras upp årligen i samband med besluten om taxor för uppgifterna. Då kan också behandlingen av omprövning ske utan dröjsmål och utan betydande tilläggsarbete. Ändringssökande i ett taxabeslut som gäller grunderna för avgifter inom begravningsverksamheten enligt 3 kap. 36 § i kyrkolagen följer 12 kap. i kyrkolagen.

Ett separat cirkulär nr 9/2024 har publicerats om fakturering, ändringssökande och indrivning av begravningsväsendets och församlingens övriga offentliga fordringar.

12. Generering av begravningsväsendets intäkter

Församlingarna får statlig finansiering för lagstadgade samhällsuppgifter. Den statliga finansieringen ska enligt lagen användas för begravningsväsendet, folkbokföringen och bevarandet av kulturhistoriskt värdefulla byggnader och värdefullt lösöre. Fördelningen av kostnader på olika uppgiftsområden enligt den separata anvisningen ligger till grund för uppföljningen av hur den

statliga finansieringen används och med hjälp av den kan församlingarna få jämförbar information som grund för sitt eget beslutsfattande.

Den statliga finansieringen täcker inte församlingarnas samtliga kostnader för uppgifterna enligt lagens syfte och därför ska en del av begravningsväsendets kostnader täckas med avgifter som tas ut för uppgifterna. Hela kyrkan kan i genomsnitt nå den rekommenderade nivån där begravningsväsendets kostnader kalkylmässigt täcks med statlig finansiering och begravningsväsendets avgiftsintäkter, så att **avgiftsintäkterna för gravar täcker en fjärdedel av kostnaderna för underhållet på begravningsplatser och avgiftsintäkterna för gravsättningar täcker hälften av kostnaderna för gravsättningarna**. Avgifterna för förvaring av avlidna och kremering kan motsvara självkostnadspriset.

Den beskrivna modellen ligger nära församlingarnas nuvarande genomsnittliga struktur för genereringen av begravningsväsendets intäkter, men förhållandena varierar och församlingarna kan ha motiverade skäl att avvika från principerna. En församling kan till exempel ansvara för flera kulturhistoriskt värdefulla byggnader, vars underhållskostnader dels hör till begravningsväsendet och dels omfattas av statlig finansiering. Avgifter som står i proportion till uppgiftsområdenas kostnader och strävan efter en enhetlig praxis vid fastställandet av avgifter ger dock en mer jämlik behandling av kunderna och minskar skillnaderna mellan församlingarna i enlighet med målen i 3 kap. 36 § i kyrkolagen.

Vid beräkningen av självkostnadspriserna beaktas alla kostnader för graven och gravsättningen. För kunden är avgiften dock mer begriplig, om den direkt har att göra med en fakturerad uppgift. Således kan till exempel avgifterna för gravgrävning, gravtäckning och grundläggande iståndsättning av graven vara desamma som de direkta kostnaderna för uppgifterna, såsom det pris som församlingen betalar till en entreprenör utifrån ett avtal. En viktig del av genereringen av intäkter för underhållet på begravningsplatser är avgifterna för en förlängning av besittningstiderna för de gravar som upplåtits på bestämd tid. Utan dem skulle avgifterna för upplåtande av nya gravplatser kunna bli oproportionerligt höga.

12.1 Exempel

En exempelort har 15 000 invånare och antalet avlidna är årligen cirka 150 personer. Av de avlidna begravs tjugo på annan ort och antalet begravingar av icke-ortsbor är ungefär lika stort. Av begravingarna är 60 procent urnbegravingar och 40 procent kistbegravingar. Av urnbegravingarna sker hälften i kistgravar som upplåtits tidigare, resten fördelas mellan gravsättningar i minneslundar samt nya urngravar och urngravar som lösts in tidigare. Över hälften av kistbegravingarna av ortsbor och nästan alla begravingar av icke-ortsbor sker i en kistgrav som lösts in tidigare. En fjärdedel av de kistgravar som upplåtits som nya är gravar som omfattar två platser bredvid varandra, de övriga är gravar med en plats, det vill säga två

gravutrymmen under varandra. Om gravsättningen sker i en grav som lösts in tidigare, förlängs besittningstiden för gravplatserna som hör till graven med i genomsnitt cirka tio år. På församlingens begravningsplatser förlängs dessutom årligen besittningstiden för cirka 50 gravar som upplåtits på bestämd tid, av dem är cirka hälften gravar som omfattar två platser bredvid varandra.

Församlingen får statlig finansiering på 300 000 euro per år för begravningsväsendet, bevarandet av kulturarvet och uppgifter i anslutning till folkbokföringen. Begravningsväsendets totala kostnader uppgår till 420 000 euro per år. Dessutom har församlingen utgifter för underhållet av skyddade kulturarvsobjekt och folkbokföringsuppgifter. Skillnaden mellan de sammanlagda kostnaderna för de lagstadgade samhällsuppgifterna och den statliga finansieringen som församlingen får utgör målnivån för avgiftsintäkterna inom de nämnda uppgiftsområdena.

Självkostnadspriset för underhållet på församlingens begravningsplatser är sammanlagt 280 000 euro per år. På begravningsplatserna finns cirka 7 000 gravplatser som ska beaktas i beräkningen och därför är självkostnadspriset för en gravplats som upplåtits på 25 år cirka 1 000 euro. Av kostnaderna för underhållet på begravningsplatserna borde en fjärdedel, cirka 70 000 euro, täckas med avgifter för gravplatserna och med avgifter för förlängning av gravarnas besittningstid. För närvarande kan detta genomföras med följande prissättningstabell:

GRAVAVGIFTER	euro
kistgravplats (25 år), ny, kommuninvånare	600
kistgravplats (25 år), ny, icke-ortsbo	650
förlängning av besittningstid med 25 år för en kistgravplats som upplåtits tidigare	400
urngrav (25 år), ny, kommuninvånare	450
urngrav (25 år), ny, icke-ortsbo	500
förlängning av besittningstid med 25 år för en urngrav som upplåtits tidigare	300
gravplats i minneslund	150

Prissättningen av kistgravar är per gravplats, en gravplats omfattar två gravutrymmen under varandra. Prissättningen av urngravar är per grav, till exempel 9 gravutrymmen. För en frontveteran och dennes make är gravplatsen avgiftsfri för den första besittningstiden på 25 år. Förlängning av besittningstiden för gravar på bestämd tid förutsätter årliga uppföljning från församlingens sida och kontakter till gravrättsinnehavarna.

Självkostnadspriset för tjänster i anknytning till gravsättning är sammanlagt 140 000 euro per år. Självkostnadspriset för gravsättningen av en kista är cirka 1 200 euro och för gravsätt-

ningen av en urna cirka 800 euro, båda inkluderar förvaring av avlidna. Hälften av kostnaderna för tjänsterna i anknytning till gravsättning, det vill säga cirka 70 000 euro, borde täckas med avgifter. För närvarande kan detta genomföras med följande prissättningstabell:

AVGIFTER FÖR TJÄNSTER I ANKNYTNING TILL GRAVSÄTTNING	euro
gravgrävning, -täckning och grundläggande iståndsättning av en kistgrav (totalt)	550
gravgrävning, -täckning och grundläggande iståndsättning av en urngrav (totalt)	250
gravsättning av aska i minneslund	150
förvaring av kista i kylrum/vecka	50
utredningsarbete som gäller graven, gravrätten eller gravsättningen/arbetstimme	40
– hörande och andra meddelandekostnader	självkostnadspris

För närvarande är avgiftsintäkterna för församlingens begravningsväsende sammanlagt 63 000 euro, 15 procent av de totala kostnaderna för huvudtiteln begravningsväsendet. Församlingen har 10 000 medlemmar, skatteintäkterna är 2,5 miljoner euro och kyrkoskattesatsen 1,60. Tack vare en höjning av begravningsväsendets avgifter klarar församlingen av de lagstadgade samhällsuppgifterna huvudsakligen med statlig finansiering och avgiftsintäkter, så att kyrkoskattemedlen inte kalkylmässigt används för begravningsväsendets uppgifter. Förändringens effekt på skatteprocenten är en halv tiondels procentenhet (1,60 -> 1,55). Prissättningen justeras årligen, så att avgiftsintäkterna och den statliga finansiering som begravningsväsendet har tillgång till räcker för att täcka begravningsväsendets kostnader.